

Дата: 18.01.2023

Урок № 1

Тема. Антиутопія. Д.Оруелл(Ерік Артур Блер).»Скотоферма»

Мета: формування предметних компетентностей: поглиблення знань про особливості розвитку літератури першої половини ХХ ст. та про творчість Дж. Орвелла (зокрема, про оригінальність його мислення, моральну безкомпромісність, дар передбачення);

ключових:уміння вчитися: навички пізнавальної діяльності та критичного мислення; комунікативні: навички спілкування в колективі та толерантне ставлення до думок і почуттів оточуючих;

інформаційні: уміння визначати роль деталі в тексті;

навички роботи з книгою; ; навички дослідницько-аналітичної роботи з текстом; культуру зв'язного

уміння і навички аналітичного характеру; уміння обстоювати свою думку;

громадянські: свідоме ставлення до передбачуваних шляхів розвитку суспільства й людства,

почуття особистої та соціальної відповідальності за свою долю, свою справу, свою країну;

загальнокультурні: естетичний смак та зацікавленість читанням, гуманістичний світогляд.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань і формування на їхній основі вмій та навичок.

Основні терміни та поняття: роман-антиутопія, тоталітарний режим.

Обладнання: портрет Дж. Орвелла, текст твору «Скотоферма», презентація «Д.Оруелл «Скотоферма».

Матеріали до уроку:

Народився 23.01.1903 р. в Індії, у м. Бомбей, у родині англійського службовця. Батько Еріка походив зі збіднілого аристократичного роду, завдяки чому хлопець вступив до елітної школи св. Кіпріана, а згодом — до Ітонського коледжу. Пізніше в есе «Чому я пишу» Орвелл згадував: уже у 5-6 років він був переконаний, що стане письменником, а в Ітоні визначилося коло його літературних пристрастей — Свіфт, Стерн, Джек Лондон.

3.Як формувалася світогляд митця?

Сумніви та суперечності, моральні норми та переконання, максималізм і шалена віра у справедливість, уміння не впадати у загальні ілюзії — усе це, вочевидь, зароджувалось у його свідомості ще в дитинстві. Він рано зрозумів, що «закон життя — це постійний тріумф сильного над слабким», і якщо не можна змінити світ чи самому стати сильним, то можна визнати свою поразку і зробити з цього перемогу. Джордж Орвелл прагнув стати письменником, багато годин проводив за друкарською машинкою, заробляв на життя миттям посуду в паризькому готелі, учителював, працював продавцем у книжковому магазині.

4.Розкрийте світоглядну та громадянську позицію письменника, його участь у Громадянській війні в Іспанії та Другій світовій війні.

Після закінчення навчання Ерік виїхав з Англії до її східних колоній, як колись його батько й тисячі інших незаможних англійців Він пішов на службу в імперську поліцію, спочатку в Індії, потім — у Бірмі. 1927 року, розчарувавшись в ідеалах і системі, якій він служив, Блер іде у відставку й переселяється на Портобелло Роуд, у квартал лондонської бідноти, потім їде до Парижа — осередку європейської богемі Однак майбутній письменник вів аж ніяк не богемний спосіб життя: він жив у робочому кварталі, де заробляв миттям посуду, і набиралася досвіду та вражень, які пізніше наповнять його романи й численні есе Наприкінці 1936 р., коли в Іспанії

почалася громадянська війна, Орвелл, як кореспондент Бі-Бі-Сі та лондонської газети «Обсервер», разом з дружиною Еллін О'Шоннесі вирушає до Іспанії.

Письменник згадував: «Я с детства знал, что газеты могут лгать, но только в Испании увидел, что они могут полностью фальсифицировать действительность. Я лично участвовал в «сражениях», в которых не было ни одного выстрела и о которых писали, как о героических кровопролитных битвах, и я был в настоящих боях, о которых пресса не сказала ни слова, словно их не было. Я видел бесстрашных солдат, ославленных газетами трусами и предателями, и трусов и предателей, воспетых ими, как герои. Я увидел, как газеты строят на этой лжи мировоззренческие системы».

— Orwell G. *Homage to Catalonia and Looking back on the Spanish war.* — L.: Secker & Warburg, 1968, с. 234

Повернувшись із Іспанії, він написав книжку про громадянську війну («Дань Каталонії», 1938). Одинак, скептик, бунтар Джордж Орвелл бореться з усім, що пов'язано з владою. «Сознание народа с собственниками, с их оплачиваемыми лжецами, с их прихлебалами. Вопрос стоит просто. Узнают ли люди достойную, истинно человеческую жизнь, которая сегодня может быть обеспечена, или этого им не дано? Загонят ли простых людей обратно в трущобы, или это не удастся? Сам я, может быть, без достаточных оснований верю, что рано или поздно обычный человек победит в своей борьбе, и я хочу, чтобы это произошло не позже, а раньше — скажем, в ближайшие сто лет, а не в следующие десять тысячелетий. Вот что было настоящей целью войны в Испании, вот что является настоящей целью нынешней войны и возможных войн будущего».

— Эссе «Вспоминая войну в Испании» Дж. Оруэлла (1943 г.)

Уже в романі «На свіже повітря» (1939) він передрік, що після війни, яку також передбачив, настане ера тоталітаризму, черг за продуктами, гумових кийків, гасел і садизму. Герой твору розмірковує, що «ніколи не буде нестачі у фізіономіях, розбитих гайковими ключами». 1939 року письменник замислюється над тим, що «завжди знайдеться новий тиран, готовий змінити старого».

Друга світова війна застала Орвелла в Лондоні Він не зміг піти на фронт через підозру на туберкульоз Натомість став сержантом волонтерів місцевої оборони, працював на Бі-Бі-Сі, друкував статті у пресі... І писав дивний твір, подібного якому ніколи не було в його доробку і який вважають найбільшим його здобутком — казку «Ферма тварин» (1945): про те, «як революції неминуче зраджують своїй природі; як ідея рівності втілюється у тому, що хтось виявляється більш рівним, ніж інші; і як заради нового ладу колективна воля чинить насильство над особистістю». Згодом з'являється роман «1984» (1949), у якому автор змальовує гротескну картину життя в тоталітарній державі, ототожнюючи її з СРСР.

Як провів останні роки свого життя митець?

29.03.1945 р. під час операції померла дружина письменника. Після втрати Еллін Орвелл переселився на відлюдний острів на узбережжі Шотландії, де працював, майже ні з ким не спілкуючись. Тут він завершив роман «1984», який було опубліковано 1949 р.

Джордж Орвелл не дожив до того часу, коли гігантська тоталітарна імперія СРСР розвалилася. Помер він 21.01.1950 р. в Лондоні, у віці 46 років. Однак і донині його твори залишаються актуальними, застерігають людство від небезпеки відродження тоталітарних режимів.

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Вступне слово вчителя

Якось у селі Джордж Орвел побачив хлопчика, що гнав тварин. Що, якби тварини усвідомили свою силу, ми не змогли б панувати над ними. І люди експлуатують тварин майже так само, як багаті експлуатують пролетаріат». Розмірковуючи над цим питанням довше, автор виплекав новий задум, який згодом отримав вигляд твору-притчі з відвертою назвою «Скотоферма» («Ферма тварин»). Саме про цей твір ми поговоримо сьогодні.

СЛОВНИКОВА РОБОТА

Антиутопія- антитеза утопії, зображення в художній літературі загрозливих наслідків, викликаних експериментами над людством задля його «вдосконалення» чи утопічних соціальних ідеалів.

Притча – короткий алегоричний (інакомовний) фольклорний або літературний твір повчального характеру, у якому фабула підпорядкована моралізаторській частині оповіді. На відміну від байки, притча містить певну дидактичну ідею.

Тоталітарний режим - система політичного панування, за якої державна влада, зосереджена в руках вузького кола осіб, ліквідує конституційні гарантії прав і свобод особи шляхом насильства, поліцейських методів впливу на населення, духовного поневолення, остаточно поглинає всі форми та сфери життєдіяльності людини.

«Скотоферма» (англ. Animal Farm) — сатиричний роман-притча, що вийшов друком 1945 р. (У багатьох джерелах жанр твору визначено також як повість-притчу.) У романі зображено еволюцію стану тварин від безмежної свободи до диктатури свині на прізвисько Наполеон. У цьому творі Орвелл показав переродження революційних принципів і програм, тобто поступовий перехід від ідей загальної рівності та побудови утопії до диктатури й тоталітаризму. Цей роман — алегорія на революцію 1917 р. і наступні події в Росії.

2. Аналіз літературного твору

◆ *Складіть анкету роману Дж. Орвелла «Скотоферма» та перелік правил, які тварини встановили на фермі*

Анкета роману Дж. Орвелла «Скотоферма»

Жанр: сатиричний роман-притча, антиутопія.

Тема: показ духовної деградації людей за умов тоталітарної системи.

Проблема: як відбувається перетворення мислячої людини на істоту, яка здатна тільки виконувати вимоги режиму.

Ідея: протест проти насильства, захист прав людини.

Правила (заповіді), які тварини встановили на фермі

1. Усяка двонога істота — ворог.
2. Усяка чотиринога істота чи птах — друг.
3. Тварина ніколи не носить одяг.
4. Тварина ніколи не спить у ліжку (пізніше додали: з простирадлами).
5. Тварина не п'є спиртного (пізніше додали: надміру).
6. Жодна тварина не вбиває іншої тварини (пізніше додали: без причини).
7. Усі тварини рівні (пізніше додали: та деякі рівніші за інших).

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ ТА СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

- ◆ Де відбуваються події твору?
- ◆ Яким був господар ферми?

◆ Що призвело до змін на фермі? (Немолодий хряк на прізвисько Старий Ватажок запропонував тваринам улаштувати на фермі революцію, захопити владу господаря та його працівників.)

◆ Яким стало життя на фермі після того, як господаря прогнали? (Після того, як Ватажок помер, тварини вигнали людей з ферми. Ферму було перейменовано у «Скотоферму». Тварини почали працювати безпосередньо на себе.)

◆ Хто став «лідером революції»? (Свині Сніжок і Наполеон.)

◆ Розкажіть про те, як ці «лідери» управляли фермою. (Спочатку вони правили разом, спостерігалася велика кількість конфліктів і суперечок, водночас тварини запам'ятали цей час як найщасливіший для себе. Але, як і все хороше, це правління двох свиней скінчилося. Наполеон, скориставшись допомогою псів, яких виховав, вигнав з ферми Обвала. Поступово всі заповіді спочатку змінюються, а потім і зовсім скасовуються, залишається тільки одна — сьома.)

◆ Які «яскраві» події описує автор у творі?

◆ Чим завершується твір? (У гості до свиней навідуються люди із сусідніх ферм. Тварини заглядають у вікно вітальні. За столом гості та господарі грають у карти, п'ють пиво і вимовляють майже однакові тости за дружбу і нормальні ділові взаємини. Наполеон показує документи, які підтверджують, що відтепер ферма — сумісна власність свиней і знову іменується «Ферма Манор». Потім точиться сварка, усі кричать і б'ються, і вже не можна розібрати, де людина, а де свиня).

◆ Які історичні аналогії ми можемо пригадати? Кого з відомих історичних осіб упізнаємо за образами героїв твору?

VI. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

1. Колективне узагальнення за темою «"Скотоферма" Дж. Орвелла»

— Фактично «Скотоферму» Дж. Орвелла можна вважати карикатурою на революцію в Росії та наступні після неї роки комуністичного правління. У романі багато гіпербол і перебільшень, що є характерним для творів, які за структурою нагадують притчу. Спочатку дія в романі виглядає яскраво, а ближче до фіналу атмосфера нагнітається; кінцівка стає просто сумною.

2. Написання есе за темою «Скотоферма»

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Прочитати «Подорожній, коли ти прийдеш у Спа...» Г. Белля.

2. Індивідуальне (для охочих): підготувати стисле повідомлення про життя та творчість Г. Белля

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

y.levchuk2976@gmail.com

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку